

Bijlage 1 bij de brief "Uitvoering van toezeggingen AO Grondstoffen en Afval d.d. 25 juni 2015 en stand van zaken diverse acties beleidsprogramma VANG": VANG ketenaanpak Huishoudelijk afval

Op 1 december 2014 ontving de Tweede Kamer de door het Rijk de samen met de gemeenten opgestelde aanpak voor huishoudelijk afval (kenmerk IenM/BSK-2014/259858). Om de ambities voor minder restafval te realiseren wordt naast het verbeteren van de afvalscheiding aangekondigd dat afvalketens opgepakt gaan worden. Met deze ketenaanpak gaan gemeenten en Rijk samen met ketenpartijen aan de slag om ketens te sluiten. De hierbij aangeboden ketenaanpak vormt een vervolg op de eerder dit jaar beantwoorde Kamervragen van mw Dik-Faber¹ en is voor de huishoudelijk afval ketens de invulling van motie 30872-199 van de leden Cegerek en van Veldhoven².

Kamerlid Cegerek heeft in een motie gevraagd om te onderzoeken voor welke ketens het instrument retourpremies bruikbaar is. Ik voer deze motie uit doordat bij deze ketenaanpak bij elke keten gekeken wordt of een systeem van retourpremies een bruikbaar onderdeel kan zijn van de aanpak. De Kamerleden Cegerek en Van Veldhoven vroegen in een motie om een onderzoek naar de mogelijkheden ketens te verduurzamen en transities te starten. Ik beschouw deze ketenaanpak als het resultaat van dat onderzoek.

De aanpak VANG Huishoudelijk Afval bestaat om te beginnen uit betere afvalscheiding. Dit is gestart begin dit jaar en de gemeenten pakken dit met verve op. Er is veel energie bij gemeenten om te komen tot een reductie van de hoeveelheid restafval. Maar alleen betere afvalscheiding is niet genoeg. De wens is dat er minder afval komt en dat het beter te recyclen is. Daarvoor is een extra actie nodig: het aanpakken van specifieke productstromen of ketens. *Een keten is de route die een grondstof aflegt van product via afdanking en recycling tot hergebruik als recyclaat.*

Een voorbeeld is de voedselketen. Na productie in de landbouw wordt het verwerkt tot een product en verkocht. Wat niet opgegeten wordt, komt in het gft-afval. Hiervan wordt compost gemaakt die weer ingezet wordt bij de productie in de landbouw. Om deze keten te sluiten gaat het er niet alleen om dat gft-afval beter gescheiden wordt. Weggooien is ook zonde van het water en de energie en andere grondstoffen die nodig waren om voedsel te produceren. Gemiddeld wordt er nog 50 kilogram per inwoner per jaar aan goed voedsel weggegooid. Mogelijkheden om de hoeveelheid restafval te verminderen, liggen dus op meerdere plaatsen in de keten.

Ketens sluiten zich niet vanzelf. Samenwerking met en tussen relevante ketenpartijen is nodig. Deze ketenpartners zijn producenten, verkopers, consumenten, afvalinzamelaars en recyclers. Waar relevant is ook betrokkenheid van NGO's gewenst. De ketenaanpak brengt deze partijen bij elkaar.

Ketenaanpak kent een aantal stappen:

1. Inventarisatie van de huidige situatie van productie, consumptie en afvalverwerking die samen gemaakt wordt met de ketenpartners.
2. Daarna wordt met de ketenpartners een gezamenlijk wensbeeld geschetst van een circulaire keten. Dit wensbeeld beschrijft hoe voor een bepaalde afvalstroom de keten er in de toekomst uitziet zodat het voldoet aan het kader dat gemeenten en Rijk hiervoor hebben opgesteld.

---

¹ Vragen 7 en 8 van Kamerlid Dik-Faber 27 mei jl Vergaderjaar 2014-2015
Aanhangselnummer 2698

² Constaterende dat het van belang is voor de circulaire economie om de gehele materiaalketen te verduurzamen; overwegende dat er verschillende mogelijkheden zijn om dit te stimuleren;verzoekt de regering, onderzoek te doen naar de mogelijkheden om materiaalketens te verduurzamen en ketentransities te starten en de Kamer over de resultaten van dit onderzoek te informeren.

Stappen kunnen zijn het stimuleren van betere ontwerpen, het gebruik van recycalaat bij productie, duurzamere productie en inkoop, beter gebruik van producten, gescheiden inzameling, betere verwerking van het afval en meer en beter gebruik van recycalaat. Als instrument kan wetgeving een onderdeel zijn van deze aanpak, maar ook instrumenten als retourpremies, nieuwe businessmodellen, gedragsbeïnvloeding, financiële prikkels, gebruik van een grondstoflabel, creëren van een stabiele markt, enzovoort.

3. Rijk en gemeenten maken per keten afspraken met partners op basis van een uitvoeringsagenda. Dat kunnen bij voorbeeld green deals zijn. Het programmabureau VANG Huishoudelijk Afval dat voor Rijk en Gemeenten zorgt voor de uitvoering zal ook deze ketenaanpak organiseren. De afval- en recycling sector is via het convenant Meer en Betere Recycling (kenmerk IenM/BSK-2015/68748) nauw betrokken zodat de kennis en medewerking vanuit deze sector benut wordt. En in elke keten zijn de specifieke ketenpartners betrokken waarbij met name de producenten een hoofdrol spelen. Circulair maken begint immers bij het ontwikkelen en produceren van producten.

De luierketen als voorbeeld

De aanpak op deze wijze van de eerste keten is dit jaar gestart. Het gaat om luiers, een stroom die nu vrijwel volledig in het restafval terecht komt, deze grondstoffen gaan dus verloren. De afronding van de eerste inventarisatie is gereed en is te vinden op www.VANG-HHA.nl. Voor de luierketen wordt nu samen met partners het wensbeeld gemaakt. De agenda die gemaakt gaat worden zal in het geval van de luierketen onder andere bestaan uit het creëren van een markt doordat de gemeenten een stabiele hoeveelheid luiers gescheiden gaan inzamelen zodra geschikte en betaalbare verwerkingstechnieken beschikbaar komen.

Aan te pakken ketens

Het is de bedoeling gedurende de looptijd van het programma tot 2025 alle ketens met verbeterpotentie op te pakken en daarbij de manier van werken steeds verder te verbeteren. Begonnen is met de luierketen, maar ook matrassen, textiel (of kleding), voedsel, meubels, klein chemisch afval, drankenkartons en harde plastics zijn geselecteerd om aan te pakken. Bestaande afspraken zijn een uitgangspunt en natuurlijk wordt gebruik gemaakt van de vele initiatieven die er bij de genoemde ketens al lopen. Die krijgen een impuls door de vele losse initiatieven richting te geven en partijen en bestaande initiatieven aan elkaar te verbinden. Een belangrijke notie is dat het sluiten van ketens en daarmee de verandering naar een circulaire economie een zaak is van lange adem. Het maken van een agenda voor een keten en het zetten van de eerste stappen kan relatief snel, het behalen van resultaten en bijstellen van de agenda naar aanleiding van de ervaring en nieuwe ontwikkelingen, zal gebeuren gedurende de hele looptijd van het programma.

Rolverdeling bij de samenwerking

Afvalbedrijven hebben kennis en capaciteit om van afval weer grondstof te maken. Gemeenten zamelen afval in zodat er voldoende gerecycled materiaal beschikbaar is. Productiebedrijven, importeurs en de detailhandel zetten producten op de markt en hebben daarmee een verantwoordelijkheid in de hele keten. Burgers kopen producten, gebruiken het en danken het af. Het ministerie van IenM is aanjager in deze ketenaanpak, brengt partijen niet alleen bij elkaar, maar financiert ook projecten die bijdragen aan het sluiten van ketens via het programma VANG HHA en kan regelgeving opstellen die dit beleid ondersteunt. Met het programma Ruimte in Regels voor Groene Groei worden belemmeringen in regelgeving opgepakt. Alle partijen hebben een rol, maar samenwerking is de sleutel tot resultaten. Terugvallen naar klassiek instrumentarium ligt niet in de lijn der verwachtingen maar is mogelijk voor ketens waar partijen niet in actie komen.

Bijlage: Notitie ketenaanpak VANG-HHA